

MILJØMINISTERIET

Departementet

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. BLS-101-01260

Den 25. februar 2010

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg har i brev af 12. februar 2010 stillet følgende spørgsmål nr. 424 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Torben Hansen (S).

Spørgsmål nr. 424 (alm. del)

Vil ministeren oplyse specifikt, hvor det fremgår i henholdsvis EU-retten og i planloven, at kommunerne ikke kan indføre forbud mod sprøjtegifte i lokalplaner – også selvom der er store grundvandsforekomster under de fore-slåede områder? Se artiklen i Århus Stiftidende den 10. februar 2010: »Mil-jøminister går i rette med Favrskov Kommune«.

Svar

Jeg har forelagt spørgsmålet for Miljøstyrelsen og By- og Landskabsstyrelsen, og konklusionen er klar: Det er ikke muligt at fastsætte et forbud mod anvendelse af pesticider i en lokalplan. Dette ville, som det fremgår nedenfor, være i strid med både den i forvejen restriktive godkendelsesordning for pesticider og de i planloven fastsatte muligheder for, hvad der kan reguleres i en lokalplan.

Fordi der spørges specifikt til forholdet til EU-retten og til indholdet af planloven, er der i nedenstående redegjort mere detaljeret herfor.

Miljøstyrelsen har i forhold til spørgsmålet om pesticider udtalt følgende:

»I Danmark har vi en restriktiv godkendelsesordning for pesticider, som er i overensstemmelse med den totalharmonisering, der foreligger på pesticidområdet i EU. Anvendelsesbegrænsninger skal derfor reguleres i henhold til direktiv 91/414/EF om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler. Miljøstyrelsen godkender kun pesticider til specifikke anvendelser for hvilke de er vurderet til ikke at udgøre en uacceptabel risiko for grundvandet.

Den fra efteråret 2009 vedtagne pesticidforordning ændrer ikke ved beskyttelsesniveauet i forhold til den restriktive danske godkendelsesordning for pesticider. Dermed fastholdes godkendelsesordningen også efter implementeringen af forordningen.

Endvidere stiller rammedirektiv 2009/128/EF for en bæredygtig anvendelse af pesticider krav om, at brugen af pesticider skal nedbringes til et minimum eller helt forbydes i visse specifikke områder. I direktivet anføres det, at der bør træffes passende foranstaltninger for risikohåndtering, og der bør i første omgang overvejes anvendelse af pesticider med lav risiko samt foranstaltninger til biologisk bekæmpelse, jf. art. 12 samt præambelens pkt. 16. De specifikke områder er f.eks. områder der bruges af offentligheden eller udsatte grupper, såsom offentlige parker, haver, sportspladser, rekreative områder, skolegårde, legepladser og lignende. Medlemsstaterne får således mulighed for at fritage de nævnte områder for pesticidanvendelse, men i overensstemmelse med præambelens pkt. 16 og først når direktivet er blevet en del af national lovgivning ved implementering. Baggrunden for dette er ikke grundvandsbeskyttelse, men beskyttelse af de personer, der bevæger og opholder sig på disse arealer. Det er samtidig endnu ikke taget endelig stilling til, hvordan direktivet implementeres i dansk ret. Rammedirektivet skal senest være implementeret i dansk lovgivning den 14. december 2011.

Herudover kan der i forbindelse med beskyttelse af drikkevandsforsyninger og vandmiljø stilles krav om pesticidanvendelse efter direktivets art. 11, stk. 1, litra d, når dette sker i overensstemmelse med vandrammedirektivet og pesticidforordningen. Dette kræver en konkret vurdering af risikoen for grundvandet eller overfladevandet. Det kan f.eks. være særlige sårbare arealer hvor der kan dokumenteres en særlig risiko for nedsivning eller afstrømning. Det kræver altså derfor en vurdering af risikoen som er større end det der tages højde for i selve godkendelsen af de enkelte midler. Der er allerede i dansk lovgivning et eksempel på dette. Der er tale om de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO'er), som kommunen har pligt til at vurdere og hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 24 til at etablere, hvis der foreligger en konkret fare (given aktivitet, situation mv.) for grundvandet. Desuden kan kommunerne, hvis der er vedtaget en indsatsplan for et udpeget OSD-område, med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 26 a gennemføre rådighedsindskrænkninger over for grundejere, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening.«

By- og Landskabsstyrelsen har i forhold til spørgsmålet om lokalplaners indhold udtalt følgende:

»Reglerne for lokalplaners indhold er fastsat i planlovens § 15, stk. 2, det såkaldte lokalplan-katalog. Den konkrete bestemmelse i lokalplankataloget, som er af interesse ved spørgsmålet om forbud mod pesticid-anvendelse, er planlovens § 15, stk. 2, nr. 9. Efter denne bestemmelse er det muligt i en lokalplan at optage bestemmelser om ”udformning, anvendelse og vedligeholdelse af ubebyggede arealer, herunder om terrænregulering, hegnshold, bevaring af beplantning og beplantningsforhold i øvrigt, herunder beplantningens tilladte højde, samt belysning af veje og andre færdselsarealer”.

Oprindeligt er bestemmelsen indsat i loven med henblik på at kunne planlægge helhedsindtrykket af området, dvs. den funktionelle og æstetiske sammenhæng mellem ejendomme og beplantningens udformning og place-

ring. Ved ændringen af planloven i 2007 (lov nr. 537 af 6. juni 2007 om ændring af planloven (Bypolitik mv.) blev det tilladt at regulere beplantningens tilladte højde. Begrundelsen for denne ændring var, at byudvikling skal ske på et bæredygtigt grundlag, og indførelsen af en mulighed for i lokalplanlægningen for et område at tilgodese de særlige lysforhold, som solenergi-anlæg og lavenergibebyggelser kræver for at kunne fungere. I forbindelse med lovændringen blev der ikke gennemført en ændring af bestemmelsens indhold til også at omfatte forbud mod pesticidanvendelse.

I forbindelse med udvalgsbehandlingen af lovforslaget i 2007 tilkendegav miljøministeren, at der var behov for at afdække mulighederne for miljørigtig byggeri. Der blev derfor i forlængelse af lovændringen i 2007 nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skulle afdække mulighederne for i lokalplaner at fastlægge miljømærkekriterierne og/eller stille skærpede miljøkrav til byggeriets produkter og materialer og forholdet til EU-retten. Rapporten er oversendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, se Folketingssamlingen 2007-2008, 2. samling, MPU alm. del - Bilag 127

Det tværministerielle udvalg konkluderede i forhold til planloven, at "planloven giver i dag ikke hjemmel til i planlægningen at vælge bestemte materialer ud fra hensynet til miljømæssig bæredygtighed. Derimod kan der i en lokalplan fastsættes detaljerede bestemmelser om brug af – eller forbud mod – nærmere angivne materialetyper ud fra hensynet til bebyggelsens ydre fremtræden". Denne konklusion ligger i forlængelse af den fortolkning, som i øvrigt lægges til grund for lokalplaners indhold, se således s. 185, i Lov om planlægning, kommenteret af Anne Birte Boeck, 2. udg. 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København.

For så vidt angår spørgsmålet om EU-rettens indflydelse på kommunernes lokale fysiske planlægning, er udgangspunktet, at også kommunerne skal iagttage de forpligtelser, som følger af EF-traktaten og fællesskabsretten. Der gælder med andre et udvidet statsbegreb, hvilket fremgår af EF-Domstolens praksis. Der henvises til den føromtalt rapport s. 6-7, hvor EF-Domstolens praksis omtales.

Det er således ikke muligt at fastsætte et forbud mod anvendelse af pesticider i en lokalplan.«

Jeg henholder mig til begge styrelsers besvarelser.

Ovenstående indebærer, at den af visse kommuner ønskede ordning, hvor kommunerne vil byudvikle i områder med særlige drikkevandsinteresser - ved hjælp af et generelt forbud mod brug af pesticider - ikke er lovlig. Konstruktionen er som nævnt i strid med den EU-retlige regulering af pesticider.

Derudover er det ikke muligt efter planloven at varetage hensyn, som ikke er en del af de lovlige hensyn efter planloven og som varetages efter anden lovgivning.

Karen Ellemann

/ Sven Koefoed-Hansen